

Sygn. akt I CSK 191/22

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa S. C.-D.
przeciwko J. C.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 listopada 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od S. C.-D. na rzecz J. C. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka S. C.-D. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], oddalającego apelację skarżącej w sprawie o zapłatę przeciwko J. C.. Pozwany wniosł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powódki kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecnictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej

funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

W *petitum* skargi kasacyjnej wskazano, że przyczyną mającą uzasadniać przyjęcie jej do rozpoznania jest oczywista zasadność tego środka zaskarżenia. Jednocześnie jednak w uzasadnieniu, o którym mowa w art. 398⁴ § 2 *in fine* k.p.c., skarżąca podniosła, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a to pozbawienie uprawnionej prawa do zachowku w sytuacji gdy pomiędzy uprawnioną, a spadkodawcą zawarty został związek małżeński z którego wynikają określone prawa i obowiązki”. W tej samej części pisma wskazano również na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów: art. 5 k.c. i art. 991 § 1 k.c. Wywód powódki nie obejmował jednak żadnego identyfikowanego przez nią problemu prawnego; nie podjęła ona również próby wykazania, by ww. przepisy rodziły określone trudności interpretacyjne lub przyczyniały się do powstawania rozbieżności orzeczniczych. Skarżąca ograniczyła się do streszczenia stanowiska Sądu Apelacyjnego, postawienia tezy o występowaniu w sprawie przyczyn kasacyjnych oraz powielenia części poglądów judykatury co do istoty tychże przyczyn – bez konkretnego odniesienia się do tego, dlaczego miałyby one występować w sprawie.

Sposób skonstruowania skargi kasacyjnej stwarza wrażenie braku świadomości skarżącej co do odrębnej, niezależnej natury każdej z przyczyn unormowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Wymaga zatem podkreślenia, że połączenie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem stanowić istotnego

zagadnienia prawnego lub wywoływać potrzeby wykładni, a jednocześnie nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowego rozstrzygnięcia tej kwestii, ze skutkiem uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11). Tymczasem skarżąca w tej samej kwestii – oddalenia powództwa o zapłatę zachowku na podstawie art. 5 k.c. – dopatruje się i oczywistej zasadności skargi, i poważnego problemu jurystycznego.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18). Skarżąca nie uczyniła zadość temu wymaganiu, ograniczając się w istocie do wyrażenia niezadowolenia z zapadłego w sprawie wyroku.

W sprawie nie występuje także sygnalizowane przez skarżącą zagadnienie prawne oraz nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Przedstawione przez skarżącą „zagadnienie” nie ma w ogóle charakteru problemu prawnego. Przywołane przez skarżącą „pozbawienie uprawnionej prawa do zachowku” (ściślej: oddalenie powództwa o zapłatę zachowku), które zasadniczo przysługiwało jej z racji małżeństwa ze spadkodawcą, to w istocie lapidarne ujęcie sedna rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie, wyjaśnionego i umotywowanego przez Sąd drugiej instancji.

Do oceny wystąpienia przyczyn kasacyjnych nie wnosi także nowych wątków akcentowanie przez skarżącą faktu pozostawania w związku małżeńskim ze

zmarłym – przynależność do kręgu osób wskazanych w art. 991 § 1 k.c. warunkuje możliwość nabycia prawa do zachowku, a zatem pozbawienie tego prawa innej osoby byłoby *a limine* niemożliwe. Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, skarżąca pomija przy tym w swoim wywodzie kluczowe dla sprawy ustalenia faktyczne Sądu Apelacyjnego, z których wynika, że: małżeństwo powódki i spadkodawcy „miało charakter małżeństwa formalnego, zawartego jedynie w celu osiągnięcia określonych korzyści”, „między małżonkami nigdy nie wykształciły się więzi charakteryzujące małżeństwo”, a skarżąca „przez długie lata nie wiedziała nawet o śmierci” spadkodawcy (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego – s. 7).

Ustalenia te są wiążące w postępowaniu ze skargi kasacyjnej, co wprost wynika z art. 398³ § 3 k.p.c. W świetle tych ustaleń nie sposób uznać, by skargę kasacyjną cechowała oczywista zasadność, a stosownie do tego zaskarżone orzeczenie było oczywiście nietrafne. Jeżeli natomiast wątpliwości skarżącej budzi sama dopuszczalność stosowania art. 5 k.c. w sprawie o zachówek, to wystarczające powinno być wskazanie, że problem ten został już rozwiązany w orzecznictwie i wielokrotnie był przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2020 r., V CSK 173/20 i przywołane tam orzecznictwo).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.